

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การจัดการความรู้ท้องถิ่นและการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในการจัดการทรัพยากรน้ำด้วยระบบเหมืองฝาย โดยกลุ่มผู้ใช้น้ำฝายวังไฮ ตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน นางสาวสุพรรณษา สมโพธิ์

ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ประสาน ตั้งสิกบุตร

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการจัดการความรู้ท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรน้ำด้วยระบบเหมืองฝาย โดยกลุ่มผู้ใช้น้ำฝายวังไฮ ตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ และ 2) ศึกษาการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในการจัดการทรัพยากรน้ำด้วยระบบเหมืองฝาย โดยกลุ่มผู้ใช้น้ำฝายวังไฮ ตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในพื้นที่ ด้วยการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการสังเกต ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ผลตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ และสรุปผลการศึกษา ดังนี้

การจัดการความรู้ท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรน้ำด้วยระบบเหมืองฝาย พบว่าการจัดการความรู้ของชุมชนสามารถนำไปสู่การจัดการปัญหาได้มากกว่าการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เพราะเป็นการแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุด้วยการเรียนรู้แบบสืบค้นหาสาเหตุของปัญหา ทำให้เกิดความรู้และประสบการณ์จากการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ ความรู้ของชุมชนที่ได้มีฐานการเรียนรู้มาจากการลองผิดลองถูก เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากความรู้ความเข้าใจความหลากหลายของทรัพยากรจากวิถีชีวิต ผ่านการถกเถียงแลกเปลี่ยนทางสังคม ทดลองปฏิบัติร่วมกันผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตลอดเวลา มีการคัดเลือกความรู้ การผลิตซ้ำ และการถ่ายทอดผ่านตัวบุคคล

การจัดการความรู้จึงช่วยยกระดับการเรียนรู้เพราะเป็นการนำประสบการณ์เดิมจากการปฏิบัติที่ผ่านมาเป็นฐานการสร้างความรู้ใหม่ เพื่อแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุ นำไปสู่แนวทางการปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จ แม้สถานการณ์จะมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ชุมชนก็มีการ

ปรับเปลี่ยนไป โดยยังคงอาศัยการจัดการความรู้เพื่อปรับตัวให้เหมาะสมต่อความเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก

การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในการจัดการทรัพยากรน้ำด้วยระบบเหมืองฝาย พบว่ามีการเรียนรู้ได้อาศัยการจัดการความรู้ เพราะมีการกำหนดปัญหา ค้นหาแนวทางการแก้ไข กำหนดความรู้ที่ต้องสร้างหรือค้นหาเพิ่ม โดยการใช้เวทีพูดคุยจนได้แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับปัญหา และบริบทชุมชน พัฒนาการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานร่วมกันของเครือข่ายความรู้ทั้งหมดจึงกลับไปเป็นความรู้ในตัวบุคคล หมุนเวียนเป็นเกลียวนำไปสู่ความรู้ ให้เกิดการพัฒนาศักยภาพในด้านต่างๆ คือ ด้านภูมิโนเวศ ศักยภาพของตนเอง ศักยภาพของกลุ่มผู้ใช้น้ำ และศักยภาพของเครือข่ายต่อไป ผลการศึกษาวิจัยชี้ให้เห็นว่า การเกิดและขยายเครือข่ายการเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องเริ่มต้นจากภาคีหลายฝ่าย แต่ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของสมาชิกในกลุ่มก็สามารถนำความรู้ไปสู่การสร้างเครือข่ายร่วมกับภาคีอื่นๆ ได้ ทำให้มีพลังในการเปลี่ยนแปลงพัฒนาศักยภาพการจัดการเหมืองฝายผ่านองค์ความรู้ที่แก้ปัญหาและนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

Thesis Title	Local Knowledge Management and Learning Network on Water Resource Management of Muang Fai System by Water User Groups at Fai Wang Hai, Chiang Doa Sub-district, Chiang Doa District, Chiang Mai Province
Author	Miss Suphunsra Sompo
Degree	Master of Arts (Man and Environment Management)
Thesis Advisor	Assoc. Prof. Prasarn Tangsikabuth

ABSTRACT

The objectives of this study were to study 1) the management of local wisdom in managing water resources with the irrigation system, and 2) the construction of a learning network for managing water resources with an irrigation system. The study was conducted and analyzed based on the concept of qualitative research. The data was collected from the target population living in the research area by conducting personal interviews, group discussions, and observations. The findings were shown to be the following.

According to the study of the management of local wisdom in managing water resources with an irrigation system, it was found that the management of local wisdom could lead to dealing with solutions more than solving immediate problems. It was the solution to the root cause of the problem by discovery learning which brought into the practice of skills, experiences, and learning by doing. The local wisdom was generated from trial and error learning considered as knowledge management because it was enhanced from learning and understanding the basis of resource diversity from the way of life and through socialization. There was trying out through learning to share. Also, there were knowledge selection, reproduction, and transmission through the individuals.

The management of knowledge, therefore, helped improve learning because it took the errors from the previous practice or lessons learned as a basic concept to generate the new

knowledge in order to exactly solve the root cause of the problem and lead to the best practice. Although the circumstances have changed under various conditions and brought the community knowledge into changes, it is still based on the knowledge management to help the community learn to adapt into internal and external changes appropriately.

The study of the construction of a learning network in managing water resources with an irrigation system showed that there was learning by employing knowledge management since there were the processes of setting problems, finding solutions, and indicating knowledge that needed construction or research, through talks and discussions until found out the suitable practice to the problems and community context. Moreover, the development from cooperation learning network turned to be tacit knowledge and rotated as knowledge spiral, which led to the development of the landscape ecology, self-potential, water consuming group's potential, and the network's potential. The results of the study also pointed out that the generation and expansion of learning networks might not need to be started by various associates. It could depend on the cooperation from the group members which would lead to network construction with other associates which could empower the obvious changes and potential development in irrigation system management through the use of problem and solution and finally bring into the sustainable development.